

Pedagogische begeleidingsdienst

Huis van het GO!

Willebroekkaai 36

1000 Brussel

Bijzondere vorming
Woordkunst - drama
na structuuronderdeel
met dubbele finaliteit
en doorstroomfinaliteit
(onderwijskwalificatie 4)

BIJZONDERE VORMING WOORDKUNST-DRAMA

ZEVENDE LEERJAAR

LEERPLANNUMMER
7D/BIJZONDERE/WOORD

INSPECTIENUMMER
Volgt na goedkeuring

Versiedatum
31/01/2025

DOMEINGEBONDEN

STUDIEDOMEIN

KUNST & CREATIE

Inhoudstafel

Inleiding	3
Samenhang	3
Eigenheid van de studierichting	3
Doelgroep	3
Onderwijskwalificatie	4
Logische doorstroommogelijkheden	4
Gepersonaliseerd Samen Leren	4
Ruimte voor het eigen pedagogisch project	4
Opbouw van de leerplandoelen	5
Herkomst van de doelen	5
De leerplandoelen	5
Subdoelen	5
Minimale inhoudelijke afbakening	6
Nummering van de leerplandoelen	6
Leerplandoelen	7
Artistieke expressie	7
Kunstbeschouwing	10
Sleutelcompetentie 15: Ontwikkeling van initiatief, ambitie en ondernemingszin en loopbaancompetenties	11
Minimale materiële vereisten	12
Vakkenkoppeling	13
Pedagogisch – didactische ondersteuning	14

Inleiding

Samenhang

Vermits er in dit leerjaar geen algemene vorming voorzien is, staat dit leerplan op zichzelf.

Eigenheid van de studierichting

De opleiding bestaat uit leerplandoelen die **voorbereiden op vervolgonderwijs**:

- WD 04.01 Kunst en cultuur: Artistieke expressie
- WD 04.02 Kunst en cultuur: Kunstbeschouwing
- Sleutelcompetentie 15: Ontwikkeling van initiatief, ambitie en ondernemingszin en loopbaancompetenties

In deze studierichting krijgen de leerlingen een pakket kunst en cultuur. De leerlingen doorlopen een artistiek proces in functie van een creatie en creëren persoonlijk artistiek werk vanuit een artistieke taal met behulp van specifieke bouwstenen, technieken en materialen. Verder zetten ze hun artistieke deskundigheid in voor een gemeenschappelijk project en gaan ze in dialoog over elkaars artistieke proces, werk en presentatie.

Voorts analyseren de leerlingen kunstuitingen uit verschillende stromingen, periodes en westerse en niet-westerse samenlevingen om een kunsthistorisch referentiekader op te bouwen. Daarbij reflecteren ze vanuit meerdere perspectieven over de betekenis van kunst en kunstuitingen in diverse contexten. Ook werken ze aan het bewust doorlopen van hun studie- en beroepskeuzeprocessen.

Doelgroep

Dit leerjaar is gericht op doorstroom naar artistieke opleidingen in het hoger onderwijs en is bedoeld voor leerlingen die voorheen minder artistieke vorming hebben gekregen. De leerlingen worden voorbereid op artistieke toelatingsproeven van het hoger kunstonderwijs met een pakket kunst en cultuur.

Om maximaal in te kunnen spelen op de (individuele) verwachtingen van de leerlingen en rekening te kunnen houden met de zeer diverse instroom, is er in dit leerplan bewust voor gekozen om geen GO-doelen te formuleren maar dit over te laten aan de individuele scholen.

Vanuit het bovenstaande gegeven kunnen de leerlingen beschouwd worden als een zeer heterogene groep. Daarom is het belangrijk om, bij het begin van het leerjaar, de beginsituatie van elke leerling goed in kaart te brengen, om zo als lerarenteam zicht te krijgen op de kenmerken van de leerlingengroep en een leerlijn uit te werken die nauw aansluit bij de beginsituatie en de mogelijkheden van de leerlingen waarbij er aandacht is voor het wegwerken van eventuele hiaten. Hierbij heeft het lerarenteam de vrijheid en verantwoordelijkheid om leerplandoelen in te plannen volgens de noden, behoeften en mogelijkheden van hun leerlingengroep. Daarnaast heeft het lerarenteam de vrijheid om te bepalen op welke manier de doelen functioneel geclusterd en aangeboden kunnen worden binnen het leerjaar.

Onderwijskwalificatie

Een onderwijskwalificatie geeft weer wat je moet kennen en kunnen om verdere studies aan te vatten, te functioneren in onze maatschappij of een bepaald beroep uit te oefenen. In de Vlaamse kwalificatiestructuur zijn de kwalificaties ondergebracht op 8 niveaus, van basisonderwijs tot universiteit.

Deze studierichting situeert zich op VKS-niveau 4. De uitgangspunten voor een VKS-niveau 4 zijn:

- Kennis en vaardigheden:
  - concrete en abstracte gegevens (informatie en begrippen) uit een specifiek domein interpreteren
  - reflectieve cognitieve en productieve motorische vaardigheden toepassen
  - gegevens evalueren en integreren
  - strategieën ontwikkelen voor het uitvoeren van diverse taken en om diverse, concrete, niet-vertrouwde (maar weliswaar domeinspecifieke) problemen op te lossen
- Context, autonomie en verantwoordelijkheid:
  - handelen in een combinatie van wisselende contexten
  - autonoom functioneren met enig initiatief
  - volledige verantwoordelijkheid voor eigen werk opnemen
  - het eigen functioneren evalueren en bijsturen met het oog op het bereiken van collectieve resultaten

De verwachtingen uit de onderwijskwalificatie vormen een hulpmiddel voor leraren en vakgroepen om de afbakening van de leerplandoelen concreet vorm te geven.

Logische doorstroommogelijkheden

- Artistieke opleidingen in het hoger onderwijs

Gepersonaliseerd Samen Leren

De ambitie van het GO! is duidelijk. Gepersonaliseerd samen leren betekent dat we met elke lerende, binnen een sociale context, maximaal rendement nastreven op het vlak van leervermogen, leerwinst en leermotivatie. Vanuit een sterke basis- en vakdidactiek zetten we extra in op 'differentiatie', het verhogen van autonomie via het aanleren van zelfregulerende vaardigheden en 'samen leren'. We maken daarvoor gebruik van evidence-informed praktijken en een onderzoekende aanpak op school. Gepersonaliseerd samen leren in het GO! vindt geïntegreerd plaats binnen de realisatie van het totale curriculum en kan alleen gerealiseerd worden met de actieve betrokkenheid van zowel de lerende, de leraar als het (school)beleid.

Vanuit deze visie willen we samen met alle onderwijsprofessionals ons DNA 'samen leren samenleven' en ons pedagogisch project waarmaken. Het is ons positief antwoord op de diversiteit die we in onze klassen zien, de nood aan een groeipad naar autonomie en de nood om een samenverhaal te maken.

Ruimte voor het eigen pedagogisch project

Cruciaal in elke studierichting staat de realisatie van de leerplandoelen. De leerplannen en de lessentabellen van het GO! zijn echter zodanig opgesteld dat het lerarenteam beschikbare ruimte heeft om een schooleigen pedagogisch project te realiseren:

- Enerzijds bieden de leerplannen ruimte om binnen de voorziene tijd zoals aangegeven in de lessentabel, de leerplandoelen verder uit te diepen of te verbreden;
- Anderzijds is er binnen de lessentabel vrije ruimte voorzien waarbij de school eigen accenten kan leggen.

Opbouw van de leerplandoelen

Herkomst van de doelen

De leerplandoelen van het GO! in het zevende jaar zijn afkomstig van verschillende bronnen:

De doelen van dit leerplan zijn afkomstig van:

- doelen uit het curriculumdossier
- GO! doelen

De leerplandoelen

Elk leerplandoel heeft minimum 1 handelingswerkwoord. Een overzicht van de handelingswerkwoorden met, indien nodig, een verklaring is terug te vinden op de GO! Navigator.

Aan elk leerplandoel wordt een beheersingsniveau toegevoegd. Voor de leerplannen van het GO! maken we gebruik van een eigen GO!-taxonomie, geïnspireerd op de Taxonomie van Bloom:

- Memoriseren: Gegevens zoals begrippen, formules... kunnen ophalen zonder gebruik te maken van hulpmiddelen.
Geen enkel leerplandoel heeft 'memoriseren' als beheersingsniveau. Memoriseren zonder context kan immers nooit het einddoel zijn. Memoriseren kan wel een belangrijk element zijn om een leerplandoel te realiseren.
- Begrijpen: Inzicht verwerven en dit inzicht helder kunnen weergeven, al dan niet aan de hand van voorbeelden.
- Toepassen: Formules, technieken, regels... kunnen toepassen.
- Analyseren: Op basis van nieuwe gegevens, informatie, kenmerken, verbanden... tot een besluit komen
- Evalueren: Op basis van nieuwe gegevens, informatie, kenmerken, verbanden... en aan de hand van criteria, argumenten... een oordeel onderbouwen.
- Creëren: In het kader van een probleemstelling, onderzoek, opdracht... een product ontwikkelen zoals een oplossing, een realisatie, een presentatie...

Er is geen hiërarchie tussen de verschillende beheersingsniveaus. Wel zal je om een 'hoger' beheersingsniveau te bereiken meestal ook gebruik maken van onderliggende beheersingsniveaus, bijvoorbeeld memoriseren om te analyseren.

In de GO! Navigator worden de beheersingsniveaus aan de hand van een filmpje uitgelegd.

Subdoelen

De subdoelen zijn niet vrijblijvend geformuleerd maar maken integraal deel uit van het leerplandoel. Elk subdoel moet bijgevolg aangeboden worden. Alle subdoelen samen dekken het leerplandoel.

Minimale inhoudelijke afbakening

Het concept van de minimumdoelen wordt doorgetrokken naar de leerplandoelen van het GO!. Dit concept houdt in dat de kennis die noodzakelijk is om het leerplandoel te realiseren niet expliciet wordt opgesomd. Indien er twijfel kan ontstaan of een bepaald kenniselement al dan niet tot het leerplandoel behoort, wordt het uitdrukkelijk vermeld via onderliggende bullets. Concreet betekent dit dat de onderliggende bullets deel uitmaken van het leerplandoel en als dusdanig ook aan bod moeten komen.

Om leerplandoelen te realiseren, is er vaktaal nodig. Hoewel vaktaal niet expliciet in de leerplandoelen wordt opgenomen, maakt vaktaal wel deel uit van het leerplandoel. Net zoals dit het geval is bij andere kenniselementen is het aan de leraar om te bepalen welke vaktaal er nodig is om het leerplandoel te realiseren.

Het gehanteerde concept vertrekt van een groot vertrouwen in de professionaliteit van de leraar. Vanuit een professionele deskundigheid zal de leraar bepalen welke kennis er nodig is om het doel te realiseren waarbij de kenniselementen die in de bullets zijn aangegeven of expliciet vermeld in het leerplandoel minimaal worden meegenomen.

Nummering van de leerplandoelen

Boven elk leerplandoel staat er een nummering. De betekenis is de volgende:

WD3_04.01.01

1

- De betekenis van het nummer links (bijvoorbeeld WD3_04.01.01):
  - WD3: Het gaat hier over een doel uit de derde graad dat behoort tot een wetenschapsdomein
  - 04.01.01: Dit is het volgnummer van het leerplandoel.
    - Doelen van de vorm 04.xx.xx hebben betrekking op wetenschapsdomein 04.
    - Doelen van de vorm xx.01.xx hebben betrekking op subdomein 01 van het betrokken wetenschapsdomein.
    - Het laatste cijfer (xx.xx.01) is het volgnummer binnen het subdomein.

De lijst van de wetenschapsdomeinen en de subdomeinen is terug te vinden in de GO! Navigator.

- Rechts in de eerste rij van elk leerplandoel staat de herkomst van het leerplandoel:
  - Het nummer (bijvoorbeeld 1) verwijst naar het corresponderend doel in het curriculum dossier.
  - De curriculum dossiers zijn terug te vinden op de website van AHOVOKS.
  - Indien er geen nummer staat, gaat het over een GO!-doel.

WD3_04.01.01.01

Subdoel 1

- Ook de subdoelen krijgen een nummering (bijvoorbeeld WD3_04.01.01.01):
  - Dit is het eerste subdoel van het leerplandoel WD3_04.01.01.
- Indien een subdoel overeenkomt met een specifiek minimumdoel wordt de verwijzing naar het specifiek minimumdoel rechts in de tabel opgenomen.
- Niet elk leerplandoel heeft subdoelen.

Leerplandoelen

Artistieke expressie

WD3_04.01.01

1

De leerlingen doorlopen een artistiek proces in functie van een creatie. ¹

creëren

WD3_04.01.01.01

Subdoel 1

De leerlingen ontwikkelen een persoonlijke verzameling van inspiratiebronnen en materiaal.

WD3_04.01.01.02

Subdoel 2

De leerlingen onderzoeken op persoonlijke wijze en volgens verschillende invalshoeken relevante inspiratiebronnen en materiaal.

WD3_04.01.01.03

Subdoel 3

De leerlingen nemen (tussentijdse) feedback op een doordachte en kritische wijze in handen.

WD3_04.01.02

2

De leerlingen creëren persoonlijk artistiek werk vanuit een artistieke taal met behulp van specifieke bouwstenen, technieken en materialen. ²

creëren

WD3_04.01.02.01

Subdoel 1

De leerlingen beheersen de technieken van het artistieke domein.

WD3_04.01.02.02

Subdoel 2

De leerlingen drukken zich uit met inzet van de technieken van het artistieke domein.

WD3_04.01.02.03

Subdoel 3

De leerlingen experimenteren met specifieke bouwstenen, technieken en materialen.

¹ De specifieke eindterm wordt gerealiseerd in de context van de betrokken studierichting.

² De specifieke eindterm wordt gerealiseerd in de context van de betrokken studierichting.

WD3_04.01.03

3

De leerlingen zetten hun artistieke deskundigheid in voor een gemeenschappelijk project.

creëren

WD3_04.01.03.01

Subdoel 1

De leerlingen leveren een bijdrage aan het gemeenschappelijk artistiek project.

WD3_04.01.03.02

Subdoel 2

De leerlingen ontwikkelen een evenwicht tussen het eigen artistiek handelen en dat van de andere betrokkenen.

WD3_04.01.04

4

De leerlingen gaan in dialoog over elkaars artistiek proces, werk en presentatie aan de hand van afgesproken opdrachtgebonden criteria.

creëren

WD3_04.01.05

De leerlingen ontwikkelen artistieke nieuwsgierigheid.

- kritische belangstelling voor en participatie aan het (brede) culturele veld

creëren

WD3_04.01.06

De leerlingen gaan respectvol om met het materiaal van zichzelf en van de ander.

toepassen

WD3_04.01.07

De leerlingen gaan respectvol om met het lichaam (als artistiek instrument) van zichzelf en van de ander.

creëren

WD3_04.01.08

De leerlingen ontwikkelen presentatievaardigheden.

- interactie met de toeschouwer
- artistieke codes
- vaktechnische vaardigheden

creëren

Kunstbeschouwing

WD3_04.02.01

5

De leerlingen analyseren kunstuitingen uit verschillende stromingen, periodes en westerse en niet-westerse samenlevingen om een kunsthistorisch referentiekader uit te bouwen.

analyseren

WD3_04.02.01.01

Subdoel 1

De leerlingen analyseren kunstuitingen uit diverse artistieke disciplines en contexten.

- genres, stijlen en stromingen
- bouwstenen, technieken en materialen van kunstuitingen
- vormkenmerken van kunstuitingen
- onderwerp, inhoud, bedoeling en context van kunstuitingen en -stromingen
- interactie tussen kunstuitingen en -stromingen en de maatschappelijke, historische, filosofische en geografische context
- perceptie- en analysemethoden uit de kunstbeschouwing

WD3_04.02.01.02

Subdoel 2

De leerlingen situeren kunstuitingen uit diverse disciplines binnen een kunst- of cultuurhistorisch referentiekader.

- prominente kunst- en cultuurstromingen in westerse en niet-westerse samenlevingen
- prominente hedendaagse kunst- en cultuurstromingen

WD3_04.02.01.03

Subdoel 3

De leerlingen ontwikkelen een historisch en hedendaags referentiekader van de podiumkunsten.

WD3_04.02.02

6

De leerlingen reflecteren vanuit meerdere perspectieven over de betekenis van kunst en kunstuitingen in diverse contexten.

- esthetische, ethische en representatieve opvattingen over wat kunst is in verschillende maatschappelijke, historische, filosofische en geografische contexten
- betekenisgeving in de publieke ruimte zoals in media, musea, maatschappelijk discours
- betekenisgeving voor de eigen persoon

evalueren

Sleutelcompetentie 15: Ontwikkeling van initiatief, ambitie en ondernemingszin en loopbaancompetenties

BV3_15.01	7
De leerlingen doorlopen bewust hun studie- of beroepskeuzeproces. ³	
creëren	
BV3_15.01.01	Subdoel 1
De leerlingen onderzoeken het studie- en loopbaanaanbod.	
BV3_15.01.02	Subdoel 2
De leerlingen kiezen één of meerdere studie- en/of beroepskeuzes.	
BV3_15.01.03	Subdoel 3
De leerlingen beargumenteren de gekozen studie- en/of beroepskeuzes.	

³ Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

Minimale materiële vereisten

Voor het realiseren van de leerplandoelen is er nood aan voldoende materialen en de nodige uitrusting opdat deze kwaliteitsvol kunnen gerealiseerd worden. Voor de school is het belangrijk dat ze in kaart brengt welke materialen en uitrusting er minimaal nodig zijn om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Deze materialen en uitrusting hoeven niet noodzakelijk op school aanwezig te zijn. De school kan immers ook gebruik maken van materialen en uitrusting die aanwezig zijn op andere locaties zoals bijvoorbeeld andere scholen, infrastructuur van de gemeente, bedrijven...

Op de GO! Navigator worden er, voor deze doelen waarvoor dit relevant is, suggesties gedaan met betrekking tot het in kaart brengen van de minimale materiële vereisten.

Vakkenkoppeling

De vakkenkoppeling is terug te vinden op de website van het GO! (rubriek leerplannen).

Pedagogisch – didactische ondersteuning

Een uitgebreide pedagogisch – didactische ondersteuning is terug te vinden in de GO! Navigator.